ชื่อเรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้ หลักสัปปายะธรรม

ผู้วิจัย พระมหานิมิตย์ ปัณฑิตเสวี (อุคม)
ที่ปรึกษา ผส. คร.เกรียงศักดิ์ ใพรวรรณ
คร.สักดิ์พงส์ หอมหวล

ปริญญา ค.ค. (การบริหารจัดการการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปาย**ะธรรม แบ่งขั้นตอนก**ารวิจัยออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ์ ศึกษาสภาพการคำเนินงาน สภาพ<mark>ปัญหา และการแก้ปัญหา</mark>ในอดีตถึงปัจจุบัน ในการบริหารจัดการ แผ<mark>นกสามัญศึกษาในภาพรวมแล</mark>ะโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม คัคเถือกเป็น โรงเรียนตัวอย่างศึกษา คั<mark>วยวิธีการ 1) สังเคราะห์เ</mark>อกสาร 2) คัคเถือก โรงเรียนพระปร**ิยัต**ิ ธรรมตัวอย่างศึกษา 3) จัดประชุมเสวนา (Focus Group Discussion) พระเถระผู้ใหญ่ในพื้นที่จังหวัด หนองคาย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวนทั้งหมด 20 รูป/คน ระยะที่ 2 การจัดทำยกร่างต้นแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม ด้วยวิธีการคือ 1)จัดประชุมเสวนา (Focus Group Discussion) 2) น้ำร่างต้นแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารจัดการ ระดับสูง (Cream Executives Indept Interview) จำนวน 5 รูป/คน ระยะที่ 3 นำรูปแบบที่พัฒนาใด้ไปทดลองใช้ใน โรงเรียนตัวอย่าง 4 โรงเรียน และระยะที่ 4 การสรุปและยืนยันผลการบริหารจัดการโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม ด้วยวิธีการคือ 1) จัดประชุม สังฆาพิจารณ์ (Sangha Hearing) 2) จัดประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 2 ครั้ง 3) จัดประชุมสังฆาพิจารณ์ ด้วยวิธีกฎบัตรพุทธบริษัท (Buddhist Charter) ของท่าน พุทธทาส และ 4) สรุปและยืนยันผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดย ประยุกต์ใช้หลักสัปปายะธรรม มีกิจกรรมที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้

- 1. ค้านปุคคลสัปปายะ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรม 1 พระ 1 ทุน 1 วัค, กิจกรรมพระดีศรี หนองคาย และ กิจกรรมสามเณรดีศรีโรงเรียน
- 2. ค้านธัมมสัปปายะ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมโอวาทธรรมกำลังใจ, กิจกรรมต้นไม้สอน ธรรม และ กิจกรรมมารยาทดีศรีษะเกษ หลังการจัดกิจกรรม
- 3. ค้านอาวาสสัปปายะ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมป้ายสารสนเทศ, กิจกรรมธรรม ภาคปฏิบัติการ และ กิจกรรมปลูกต้นไม้ให้ออกซิเจน
- 4. ด้านอาหารสัปปายะ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมตู้ยาสามัญประจำวัด, กิจกรรมพิจารณา ก่อนฉัน และ กิจกรรมล้างจานตามวาระ

บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละด้าน คือ ด้านปุคคลสัปปายะ ด้านธัมมสัปปายะ ด้านอาวาสสัปปายะ และด้านอาหารสัปปายะ มีความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมที่ใช้ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกิจกรรมที่พบว่า ความพึงพอ-ใจอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title The Management of the Prapariyattidhamma General Education School by

Applying the Sappayadhamma Principle

Author PhramahaNimit Panthitasewee (Udom) Degree Ed.D. (Educational Management)

Advisors Assnt. Prof. Dr. Kriangsak Praiwan

Chairman

Dr. Sakpong Hormhuan

Committee

Rajabhat Mahasarakham University, 2012

ABSTRACT

The objective of this research was to study the management the Prapariyattidhamma General Education School by applying the Sappayadhamma Principle. The research is divided into four phases. Phase 1, to study management of the operations, problems and solutions in the past to the present of the Prapariyattidhamma General Education School and the selected schools by means of: 1) documents synthesis, 2) selection of the selected schools, and 3) focus group discussion of Thera Monks in Nongkhai province, school administrators, experts, qualified teachers and students totally 20 persons. Phase 2, to develop the draft model of the management of Prapariyattidhamma General Education School by applying the Sappayadhamma Principle by means of: 1) holding focus group discussion, and 2) taking the draft model for in-depth interviews of cream executives with 5 experts. Phase 3, to try out the developed model with four selected schools. And Phase 4, to make conclusion and to confirm the findings of the management of the Prapariyattidhamma General Education School by means of: 1) holding a Sangha hearing, 2) holding a public hearing with stake holders 2 times, 3) holding a Sangha hearing with the Charter of Buddhadasa, and 4) making conclusion and confirmation the research results.

The research findings revealed that the developed management of the Prapariyattidhamma General Education School by applying the Sappayadhamma Principle consisted of the appropriated activities as follows;

1. PukkalaSappaya: Three activities were one monk - one scholar - one temple, the best monk in Nongkhai and the best novice in school.

- 2. DhammaSappaya: Three activities were the preaching supporting mind power, the Dhamma teaching tree and good manners in Wat Sisaket.
- 3. ArwasaSappaya: Three activities were the information board, religious Dhamma practices and planting trees providing oxygen.
- 4. ArharaSappaya: Three activities were medicine cabinets for temple, making consideration before having food, and washing dishes by rotation.

The personnel of Prapariyattidhamma General Education School participated in each aspect; PukkalaSappaya, DhammaSappaya, ArwasaSappaya, and ArharaSappaya showed satisfaction with activities at a high to the highest level, which increased from before participation found at a low to a moderate level.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY